

T.C.
ADALET BAKANLI I
Hukuk leri Genel Müdürlü ü

Sayı : E-73640249-045.02[02]-155-2024-627/17415
Konu : Döner Sermaye Ücreti

30.07.2025

DA ITIM YERLER NE

lgi : Çevre, ehircilik ve klim De i ikli i Bakanlı ı Tapu ve Kadastro Genel Müdürlü ü Hukuk Mü avirli inin 04.06.2025 tarihli ve E-85254071-641.03.01 [2025/14710; 2024/45105; 2024/603; 2025/9909]-16716468 sayılı yazısı.

lgi yazı ile, görülmekte olan davalarda tapu ve kadastro müdürlüklerinden getirilen belgeler için talep edilen döner sermaye ücretinin ödenmesinde ya anan aksaklıklılara de inilerek, Hazine zararının ve gereksiz yazı maların önlenmesini teminen konu hakkında Mahkemelerin bilgilendirilmesi istenilmi tir.

Bilindi i üzere;

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun "Tasarruf ilkesi" ba lıklı 24 üncü maddesinde;

"(1) Hâkim, iki taraftan birinin talebi olmaksızın, kendili inden bir davayı inceleyemez ve karara ba layamaz.

(2) Kanunda açıkça belirtilmedikçe, hiç kimse kendi lehine olan davayı açmaya veya hakkını talep etmeye zorlanamaz.

(3) Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri dava konusu hakkında, dava açıldıktan sonra da tasarruf yetkisi devam eder.",

Aynı Kanunun "Taraflarca getirilme ilkesi" ba lıklı 25 inci maddesinde;

"(1) Kanunda öngörülen istisnalar dı nda, hâkim, iki taraftan birinin söylemedi i eyi veya vakıaları kendili inden dikkate alamaz ve onları hatırlatabilecek davranı larda dahi bulunamaz.

(2) Kanunla belirtilen durumlar dı nda, hâkim, kendili inden delil toplayamaz.",

Aynı Kanunun "Yargılama giderlerinin kapsamı" ba lıklı 323 üncü maddesinde;

"(1) Yargılama giderleri unlardır:

a) Ba vurma, karar ve ilam harçları.

b) Dava nedeniyle yapılan tebli ve posta giderleri.

c) Dosya ve sair evrak giderleri.

ç) Geçici hukuki koruma tedbirleri ve protesto, ihbar, ihtarname ve vekâletname düzenlenmesine ili kin giderler.

d) Ke if giderleri.

e) Tanık ile bilirki iye ödenen ücret ve giderler.

f) **Resmî dairelerden alınan belgeler için ödenen harç, vergi, ücret ve sair giderler.**

g) Vekil ile takip edilmeyen davalarda tarafların hazır bulundukları günlere ait gündelik, seyahat ve konaklama giderlerine kar ılıklı hâkimin takdir edece i miktar; vekili bulundu u hâlde mahkemece bizzat dinlenmek, isticvap olunmak veya yemin etmek üzere ça rılan taraf için takdir edilecek gündelik, yol ve konaklama giderleri.

) Vekille takip edilen davalarda kanun gere ince takdir olunacak vekâlet ücreti.

h) Yargılama sırasında yapılan di er giderler.",

Aynı Kanunun "Delil ikamesi için avans" ba lıklı 324 üncü maddesinde;

"(1) Taraflardan her biri ikamesini talep etti i delil için mahkemece belirlenen avansı, verilen kesin süre içinde yatırmak zorundadır. Taraflar birlikte aynı delilin ikamesini talep etmi lerse, gereken gideri yarı yarıya avans olarak öderler.

(2) Taraflardan birisi avans yükümlülü ünü yerine getirmezse, di er taraf bu avansı yatırabilir. Aksi hâlde

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmı tir.

Belge Do rulama Adresi : <https://vatandas.uyap.gov.tr>

Adres : Milli Müdafaa Cad. No:22 06420 Bakanlıklar ANKARA
e-posta : higm@adalet.gov.tr nternet Adresi : www.higm.adalet.gov.tr

Kep Adresi : adaletbakanligi@hs01.kep.tr

1/4

Bilgi için : Ceren AKYILDIZ
Unvan : Memur

Telefon No : (0312) 4148103

UYAP Bili im Sistemindeki bu dokümana <http://vatandas.uyap.gov.tr> adresinden u/YxrEo - /E04I Z9 - 2Phc82q - eDBLL4= ile eri bilirsiz

talep olunan delilin ikamesinden vazgeçilmi sayılır.

(3) Tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edemeyeceği dava ve işler hakkındaki hükümler saklıdır.",

4 sayılı Bakanlıklara Ba lı, lgili, li kili Kurum ve Kurulu lar le Di er Kurum ve Kurulu ların Te kilatı Hakkında Cumhurba kanlı ı Kararnamesinin "Hizmet birimlerinin görevleri" ba lıklı 484 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde;

"(1) Merkez te kilatının hizmet birimlerinin görevleri unlardır:

...

b) Kadastro Dairesi Ba kanlı ı:

1) Kadastro hizmetlerinin etkin ve zamanında sunulmasını sa lamak, kadastro i lemlerinin mevzuata uygun olarak gerçekte tirilmesini sa lamak için gerekli düzenlemeleri yapmak.

2) Kadastro müdürlüklerinin sevk ve idaresine yönelik faaliyetler ile ta nınmazların kadastro çalı malarını kalkınma planlarına ve yıllık programa uygun olarak planlamak, i programlarını onaylamak ve 21/6/1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanununa göre yapılmasını sa lamak, müdürlüklerin yaptıkları i lere ait istatistiki bilgilerin sonuçlarını de erlendirmek.

3) 5368 sayılı Kanun hükümlerine göre harita ve kadastro mühendislik bürolarına lisans vermek, bu büroların faaliyet usul ve esaslarını belirlemek, sicil ve kaydını tutmak.

4) Tapu planlarının yenilenmesine, sayısalla tırılmasına ve güncellenmesine karar vermek, yıllık çalı ma programlarını yapmak ve yapılan i leri takip etmek.

5) Tapu planlarının teknik yönden reddine dair müdürlüklerce verilen kararlara kar ı yapılan itirazları inceleyerek Genel Müdürlük görü ünü hazırlamak.

6) Kadastro müdürlüklerinin denetimi sonunda hazırlanan raporları incelemek, gere ini tespit ve takip etmek.

7) Kadastro ve teknik i lemler ile ilgili her türlü konuyu incelemek ve sonucunu bildirmek.

8) Kadastro çalı malarının teknik i lerinin bir kısmını veya tamamını gerçekte veya tüzel ki ilere yaptırmak, sonuçlarını takip etmek ve denetlemek.

9) Talebe ba lı i lemler ile imar, toprak ve tarım reformu, arazi toplula tırması, afet ve di er sebeplerle meydana gelen zemin düzenlemeleri ve de i ikliklerin tescili ile ilgili teknik i lerin yapılmasını planlamak, izlemek ve gerekli tedbirleri almak.",

Aynı Kararnamenin "Döner sermaye i letmesi" ba lıklı 487 nci maddesinin birinci fıkrasında;

"(1) Genel Müdürlük, ürettiği her türlü tapu, kadastro, harita ve ar iv bilgi ve belgeleri ile sundu u hizmetlerden gelir elde etmek üzere merkez veya bölge müdürlükleri bünyesinde döner sermaye i letmeleri kurar.",

4736 sayılı Kamu Kurum ve Kurulu larının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri le Bazı Kanunlarda De i iklik Yapılması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrasında;

"Genel bütçeye dahil daireler ile katma bütçeli idareler, bunlara ba lı döner sermayeli kurulu lar, kanunla kurulan fonlar, kefalet sandıkları, sosyal güvenlik kurulu ları, genel ve katma bütçelerin transfer tertiplerinden yardım alan kurulu lar, kamu iktisadi te ebbüsleri ve ba lı ortaklıkları ile müesseseleri, il özel idareleri ve belediyeler ile bunların kurdukları birlik, müessese ve i letmeler, özel bütçeli kurulu lar, özelle tirme i lemleri tamamlanuncaya kadar, 24.11.1994 tarihli ve 4046 sayılı Kanuna tâbi kurulu lar ve özel hukuk hükümlerine tâbi, kamunun ço unluk hissesine sahip oldu u kurulu lar, kamu banka ve kurulu ları ile bunlara ba lı i yerleri ve di er kamu kurum ve kurulu larınca üretilen mal ve hizmet bedellerinde i letmecilik gere i yapılması gereken ticarî indirimler hariç herhangi bir ki i veya kuruma ücretsiz veya indirimli tarife uygulanmaz.",

6083 sayılı Tapu ve Kadastro Genel Müdürlü ü Döner Sermaye letmesi Kanununun "Döner sermaye i letmesi" ba lıklı 8 inci maddesinin ikinci, üçüncü ve altıncı fıkralarında;

"(2) Döner sermaye i letmelerinin yönetimi, faaliyet alanları, i leyi i, sermaye kaynakları, her türlü idari ve mali i lemlerine ili kin usul ve esaslar Hazine ve Maliye Bakanlı ının da görü ü alınarak çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

(3) Döner sermaye i letmesince elde edilecek gelirler bu Kanuna ekli (I) Sayılı Tarife Cetvelinde gösterilmi tir. Tarife Cetvelindeki yöresel katsayılar; il ve ilçelerin co rafî ve ekonomik durumu, nüfusu, geli mi lik seviyesi, i lem hacmi ve ta nınmazların de eri dikkate alınmak suretiyle Bakanlıkça 0,30-3,00 arasında belirlenir. Tarife Cetvelinde belirlenen döner sermaye hizmet bedeli tutarlarını veya oranlarını yarısına kadar indirmeye veya en fazla üç katına kadar artırmaya Cumhurba kanı yetkilidir. Bu fıkradaki döner sermaye hizmet bedelleri her yıl, bir önceki yıla ili kin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden de erleme oranında, takvim yılı ba ndan geçerli olmak üzere

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmış tir.

Belge Do rulama Adresi : <https://vatandas.uyap.gov.tr>

artırılarak uygulanır. Yeniden de erleme oranı uygulanmı tutarlar her yıl Genel Müdürlük tarafından ilan edilir.

...

(6) Genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri, köy tüzel ki ileri ve kalkınma ajanslarının kanunlarla ve Cumhurba kanlı ı kararnameleriyle sayılan görevleriyle ilgili yapılacak tapu i lemlerinden ve münhasıran elektronik ortamdaki verilere ili kin olmak üzere veri payla ımından döner sermaye ücreti tahsil edilmez. Ayrıca tapu müdürlüklerince gerçekleştirilen her türlü terkin, 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı mar Kanununun 18 inci maddesinin üçüncü fıkrasında sayılan alanlara yapılan her türlü bedelsiz terk ve ba ı lama i lemlerinden, Genel Müdürlük birimlerinde sebebiyet verilmi hataların düzeltilmesi i lemlerinden, ilgililerin kusuru olmaksızın nüfus müdürlü ü tarafından resen gerçekleştirilen maddi hataların düzeltilmesi, tamamlanması ve geri alınması i lemleri neticesinde tapuda yapılan kimlik bilgileri düzeltme i lemlerinden, tapu müdürlüklerince resen yapılan i lemlerden, aile konutu erhi i lemlerinden ve kat irtifakından resen kat mülkiyetine geçi i lemlerinden döner sermaye ücreti tahsil edilmez. Veri payla ımına ili kin protokol veya sözleşmelerde, döner sermaye hizmet bedellerinin ödenmesine ili kin usul ve esaslar düzenlenebilir.",

28.01.2012 tarihli ve 28187 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlü ü Döner Sermaye letmesi Yönetmeli inin "Faaliyet alanları" ba lıklı 4 üncü maddesinde;

"(1) letme Müdürlü ü ün faaliyet alanları unlardır:

a) Sipari almak sureti ile her türlü harita, kadastro, de i iklik i lemleri ve bunlarla ilgili teknik hizmet üretmek, uygulamak, idari i lemleri yapmak veya bunların üretim hizmetine katılmak.

b) Genel Müdürlükçe üretilmi olan her türlü tapu, kadastro, harita ve hava foto rafı, ar iv bilgi ve belgeleri ile benzeri hizmetleri sunmak.

c) E itim amaçlı hizmet sunmak.

ç) Uçaklar dahil olmak üzere her türlü üretim araç ve gereçlerini kiraya vermek.

d) Teknik hizmetlere ili kin proje ve ara tırma çalı maları yapmak, personel için e itim amaçlı kurslar ve seminerler düzenlemek.

e) Tanıtma ve yayın hizmetleri vermek.",

Aynı Yönetmeli in "Gelirler" ba lıklı 6 ncı maddesinde;

"(1) letme Müdürlü ü ün gelirleri unlardır:

a) Genel Müdürlükçe üretilmi olan her türlü tapu, kadastro, harita ve hava foto rafı, ar iv bilgi ve belgeleri ile sundu u di er hizmetlerden elde edilen gelirler.

b) Kiraya verilen her türlü üretim, araç ve gereçlerinden elde edilecek gelirler.

c) Genel Müdürlükçe verilen lisans belgesi, ka e, e itim, kurs ve seminerlerden alınacak ücretler.

ç) TUSAGA-Aktif sisteminin i letilmesinden elde edilecek gelirler.

d) Faiz, komisyon gibi gelirler.

e) Di er gelirler.",

Aynı Yönetmeli in "Ücret tarifesinin tespiti" ba lıklı 29 uncu maddesinde;

"(1) Genel Müdürlükçe üretilen, sunulan, mal ve hizmetler veya yapılan i lerin maliyeti; hammadde, malzeme, i çilik, yolluk, çe itli i letme masrafları, amortisman payları ve kârdan olu turulması suretiyle maliyet fiyatlarının altında olmaması artıyla aynı i i ve hizmetleri yapan kurulu lardaki fiyat listeleri de göz önünde tutularak letme Müdürlü ü nce hazırlanan ücret tarifeleri, Yönetim Kurulu kararı ile kesinle tirilir. Yönetim Kurulu gerekli gördü ü de i iklikleri yapabilir.",

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlü ü Kadastro Dairesi Ba kanlı ının 12.4.2023 tarihli ve 2023/5 sayılı Talebe Ba lı lemlerin Yapım ve Kontrolü Genelgesinin "Teknik Bilgi ve Belge Taleplerinin Kar ılanması" ba lıklı 7 nci maddesinin on, on bir ve on ikinci fıkralarında;

"(10) Asliye Hukuk ve Sulh Hukuk Mahkemelerinde görülen ve yargılama giderleri taraflarca kar ılanan davalarda, bu mahkemelerin talep ettikleri bilgi ve belgeler döner sermaye ücreti kar ılı nda verilir.

(11) Kadastro Mahkemelerinin bilgi ve belge taleplerinden döner sermaye ücreti alınmaz.

(12) Mahkemeler ve icra dairelerinin, haciz ve ihtiyati tedbir kararları nedeniyle tapu veya kadastro müdürlüklerinden isteyecekleri, ta nınmaz malın ada ve parsel numarasının tespiti taleplerinden döner sermaye ücreti alınmaz.",

Aynı Genelgenin "Döner Sermaye Hizmet Bedelinin Tahsili" ba lıklı 8 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkralarında;

"(1) Talebin uygunlu u halinde, kadastro müdürü ya da görevlendirdi i personel tarafından döner sermaye hizmet bedeli tespit edilir. Re'sen yapılan i lemlerde kurum, di er i lemlerde malik adı belirtilmek suretiyle tahsilatı sa lanır. Tahsilatın yapılma oldu u sistem üzerinden denetlenir ve bedelin ödenmemesi halinde i lemler kayıt altına alınmaz.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmı tır.

Belge Do rulama Adresi : <https://vatandas.uyap.gov.tr>

(2) Döner sermaye hizmet bedeli tahsilinde, yasal düzenlemelerle getirilmi muafiyetlere (4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1 inci maddesi, 6200 sayılı Kanunun 49 uncu maddesi, 6001 sayılı Kanunun 12 nci maddesi, 5335 sayılı Kanunun 32 nci maddesi, 4706 sayılı kanunun 7 nci maddesi ile getirilen muafiyetler gibi) uyulur. Yasal muafiyet olan ve olmayan taşınmazların birlikte değerlendirilmesine tabi olması durumunda, muafiyet bulunmayan bu nispette talep sahibinden döner sermaye ücreti tahsil edilir.",

Hükümleri yer almaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri dikkate alındığında; 4736 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca genel bütçeye dahil daireler ile katma bütçeli idareler ve bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlarca üretilen mal ve hizmet bedellerinde herhangi bir kısıtlı veya kuruma indirimli tarife uygulanamayacağı gibi bu mal ve hizmetlerin ücretsiz verilemeyeceği; 6083 sayılı Kanunun 8 inci maddesi ve bu Kanuna dayanılarak çıkartılan Yönetmelikte Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü üretilen hizmetler karışık olarak, hangi hizmetten ne kadar döner sermaye ücreti tahsil edileceğinin ayrıntılı olarak düzenlendiği; döner sermaye muafiyeti veya istisnası uygulanabilmesi için talep edilen idarenin 6083 sayılı Kanunun 8 inci maddesinin altıncı fıkrasında özel olarak sayılması ya da özel kanunlarında bu muafiyete veya istisnaya ilişkin hüküm bulunması gerektiği anlaşılmaktadır.

Bu itibarla;

Hâkimin, tasarruf ve taraflarca getirilme ilkesi ile bağlı olduğu davalarda tapu ve kadastro müdürlüklerinden getirilmesi gereken belgeler için talep edilen döner sermaye ücretinin ödenmesi gerektiği,

Tapu ve kadastro müdürlükleri tarafından talep edilen döner sermaye ücretinin 6100 sayılı Kanunun 323 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi kapsamında bulunan yargılama giderlerinden olduğu,

Resen harekete geçme ve resen ara tırma ilkesinin uygulandığı davalarda tapu ve kadastro müdürlükleri tarafından talep edilen bilgi ve belgelerden döner sermaye ücreti alınamayacağı,

Değerlendirilmektedir.

Bilgi edinilmesini ve keyfiyetin yargı çevrenizdeki hukuk mahkemelerine duyurulmasını rica ederim.

Hakan ÖZTATAR
Hâkim
Bakan a.
Genel Müdür

Dağıtım:

Gereği:

Cumhuriyet Başsavcılıklarına

Bilgi:

Çevre, ehircilik ve iklim Değişiklikleri Bakanlığı na
(Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü Hukuk Müfavehli i)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Adresi : <https://vatandas.uyap.gov.tr>

Adres : Milli Müdafaa Cad. No:22 06420 Bakanlıklar ANKARA
e-posta : higm@adalet.gov.tr İnternet Adresi : www.higm.adalet.gov.tr

Kep Adresi : adaletbakanligi@hs01.kep.tr

4/4

Bilgi için : Ceren AKYILDIZ
Unvan : Memur

Telefon No : (0312) 4148103

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana <http://vatandas.uyap.gov.tr> adresinden u/YxrEo - /E04I Z9 - 2Phc82q - eDBLL4= ile erişebilirsiniz

